

Σέρζ Λατούς: Ανάπτυξη; Όχι, ευχαριστώ
Του Γιώργου Αγγελόπουλου

Καθηγητής Οικονομικών Επιστημών στο Πανεπιστήμιο Paris-Sud, ο Σέρζ Λατούς είναι ένας από τους κύριους θεωρητικούς της «κοινωνίας της απο-ανάπτυξης» (degrowth). Προτείνει «να εγκαταλείψουμε τον στόχο της ανάπτυξης για την ανάπτυξη, ο οποίος είναι παράλογος και έχει συνέπειες καταστροφικές για το περιβάλλον». Η ανάγκη για μια κοινωνία «απο-ανάπτυξης», τονίζει, οφείλεται στη βεβαιότητα ότι οι πόροι της Γης και οι φυσικοί κύκλοι δεν μπορούν να συντηρήσουν την οικονομική ανάπτυξη, η οποία είναι η ουσία του καπιταλισμού και της εποχής μας. Η κερδοσκοπία, η κρίση, τα περιβαλλοντικά προβλήματα δημιουργούν το λιγότερο ερωτήματα για το κατά πόσο το κυρίαρχο οικονομικό μοντέλο είναι το κατάλληλο για την προκοπή μας ως είδους και για το αν μπορεί να διαρκέσει. «Η αύξηση και η ανάπτυξη είναι δύο μύθοι της οικονομίας που οδηγούν τον κόσμο στον αφανισμό», λέει ο Λατούς.

Ο Λατούς επιχειρηματολογεί υπέρ «μιας νηφάλιας κοινωνίας: να δουλεύουμε λιγότερο για να ζούμε καλύτερη ζωή, να καταναλώνουμε λιγότερα προϊόντα αλλά καλύτερης ποιότητας, να παράγουμε λιγότερα σκουπίδια και να ανακυκλώνουμε περισσότερο». «Η απο-ανάπτυξη θα ανοίξει ξανά τον χώρο για την ανθρώπινη δημιουργικότητα, καθώς θα απελευθερωθούμε από τον οικονομικό ολοκληρωτισμό», εξηγεί σε πρόσφατη συνέντευξή του. «Η κοινωνία της απο-ανάπτυξης δεν θα είναι η ίδια στο Τέξας και στο Τσιάπας, στη Σενεγάλη και στην Πορτογαλία. Η απο-ανάπτυξη θα ανοίξει και πάλι την ανθρώπινη περιπέτεια στην πολλαπλότητα των πιθανών πεπρωμένων της». Η κοινωνία της απο-ανάπτυξης προσπαθεί να ανακαλύψει και πάλι την κουλτούρα του δώρου, πέραν αυτής του εμπορεύματος. Η νέα κοινωνία σημαίνει ακόμη «να ανακτήσουμε μια αίσθηση του μέτρου και του βιώσιμου οικολογικού αποτυπώματος», λέει ο Λατούς, «και να βρούμε την ευτυχία στο να ζούμε μαζί με άλλους μάλλον παρά στη φρενήρη συγκέντρωση διαφόρων γκάτζετ». Συγγραφέας πολλών βιβλίων και άρθρων για τον δυτικό ορθολογισμό, τον μύθο της προόδου, τον αποικισμό και την ανάπτυξη, ο Λατούς έχει περιγράψει τις κύριες αρχές της κοινωνίας της απο-ανάπτυξης στα βιβλία του «Το στοίχημα της απο-ανάπτυξης» και «Μικρή πραγματεία περί ήρεμης απο-ανάπτυξης» που εκδόθηκαν το 2006 και το 2007.

«Είναι δύσκολο να ξεφύγουμε από τον εθισμό στην ανάπτυξη, κυρίως επειδή συμφέρει τους “ντίλερ” τις πολυεθνικές και τις πολιτικές δυνάμεις που τις υπηρετούν - να μας κρατούν σκλαβωμένους», υπογραμμίζει. «Εναλλακτικές εμπειρίες και ομάδες διαφωνούντων-συνεταιρισμοί, συνδικάτα, αγροτικές ενώσεις, μερικές ΜΚΟ, δίκτυα ανταλλαγής γνώσης-συνιστούν παιδαγωγικά εργαστήρια για τη δημιουργία “του νέου ανθρώπινου όντος” που ζητεί η νέα κοινωνία... Σίγουρα δεν έχουμε πολύ χρόνο, όμως τα γεγονότα μπορεί να βοηθήσουν να επιταχυνθεί η αλλαγή. Η οικολογική κρίση μαζί με τη χρηματοπιστωτική και την οικονομική κρίση που βιώνουμε, μπορεί να αποτελέσουν ένα σωτήριο σοκ».

TA NEA, 8 Αυγούστου 2009